

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Legenda aurea sanctorum, sive Lombardica historia

Jacobus <Genua, Erzbischof>

[Lyon], 20. Juli 1486

De sancto Martino clxii

[urn:nbn:de:bsz:31-289352](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-289352)

De quatuor coronatis ⁊ scō Theodoro

De quatuor coronatis. clx. A

Quatuor coronati fuerūt seuerus. seueria. anus. corporatus ⁊ victorin⁹ q̄ iubere. dio-
deciano vsq; ad mortē ictib⁹ plumbatoꝝ
cessi sunt. Hoꝝ noīa cū regiri nō possent q̄ tñ post
multos annos dño reuelante reperta sunt. statu-
tum fuit vt eoz mēoria sub nominib⁹ alioꝝ q̄noꝝ
martirum sc̄s claudij. castorij. simphoriani. nicho-
strati ⁊ simplicij recoleret qui post duos annos a
martirio p̄dictoꝝ passi sunt. Isti em̄ martires cū
omnem sculpture artē h̄cent. ⁊ diodeciano idolus
quoddā sculpere nollent. nec sacrificare aliquate-
nus p̄sentirēt. iussu ipsius diodeciani in loculos
plumbeos viui missi sunt. ⁊ sic in mare p̄cipitati.
circa annos dñi. cclxxvij. Sub nominib⁹ igitur
istoz quinq; statuit melchades papa p̄dictos
quatuor honorari. ⁊ quatuor coronatos vocari.
ante sc̄s q̄ eoz noīa regirētur. Et licet postmodū
nomīa repta fuerint. vsus tñ obtinuit vt quatuor
coronati deinceps vocarentur.

De sancto theodoro. clxi. A

Theodor⁹ in vrbe marmanitanoz sub dio-
deciano ⁊ maximiano martirium passus
est. Cui cū p̄ses diceret q̄ sacrificaret. ⁊
p̄istinam militiā reciper. r̄ndit theodorus. Ego
milito de meo ⁊ filio ei⁹ ihesu xp̄o. Cui p̄ses. Er-
go deus tuus filiū habet? Cui theodorus. Etiam
Ad quē p̄ses. Possem⁹ eū cognoscere? Et theo-
dorus. Euz vtiq; potestis cognoscere. ⁊ ad eū ac-
cedere. Datis igitur inducijs sc̄to theodoro vt sa-

crificaret. rēplū martis deoz noctu sc̄us introiuit
⁊ igne supposito totū illud succendit. Qui a quo-
dam qui hoc vidit accusat⁹. in carcerē vt fame ibi
moreretur reclusus est. Cui dñs apparens dixit.
Confide serue meus theodore: qz ego tecū sum.
Tunc turba multa dealbatoꝝ viroz clauso hostio
ad eū veniens cū eo psallere cepit. Qd vidētes cu-
stodes territi fugerūt. Cum autē inde educ⁹ fuisset
et ad sacrificia inuitaretur. ait. Si carnes meas
igne cremaueris. ⁊ varijs p̄sumas supplicijs. do-
nec fuerit sp̄s in naribus meis. nō denegabo de-
um meū. Tunc ad p̄ceptū p̄sidis in ligno suspē-
ditur. ⁊ vngulis ferreis tam crudelr latera ei⁹ ra-
duntur vt etiā eius costae nudarētur. Ad quē p̄ses
Tus theodore nob scū esse aut cū xp̄o tuo. Cui ille
Cum xp̄o meo ⁊ fui ⁊ sum ⁊ ero. Tunc iussus est
igne cremari. In quo quidē igne sp̄m emisit. sed
tñ corpus eius ab igne illesum p̄mansit. Circa an-
nos dñi. cclxxvij. Odore vero suauissimo oēs re-
pleti sunt. ⁊ audita est vox dicēs. Veni dilecte mi
intra in gaudium dñi tui. Celum quoq; apertum
multi viderunt.

De sancto martino. clxii. A

Martinus quasi martē tenens. id est. bellū
p̄tra vicia ⁊ peccata. Vel martin⁹ quasi
martirū vn⁹. fuit em̄ martir saltē volun-
tate ⁊ carnis mortificatione. Vel martin⁹ interp̄-
tatur quasi irritās vel. puocās seu dominās. Ipse
nanq; p̄ meritū sue sanctitatis irritauit diabolū
ad inuidiā. puocauit dñm qd miscbiq; dñgrus est

De sancto martino

carni sue p macerationē p̄tinuam. Cui sc̄z carni ratio siue anim⁹ dominari debet. vt dicit dionisi⁹ in ep̄la ad demophilū. sicut dominatur domin⁹ seruo. aut pater filio. aut senio: lasciuo iuuenulo. Eius viram seuerus cognomento sulphicius discipulus sancti martini quem gennadius inter illustres viros p̄numerat scripsit.

Martinus sabarie pannontoz opido oriundus: sed intra italiā papie alit⁹. cū patre suo tribuno militū sub p̄stantino ⁊ iuliano cesaribus militauit. non tñ sponte: qz ab infantia diuinitus inspirat⁹. cum esset annoz. xij. multo parētib⁹ ad eccliam fugit. ⁊ cathecuminum se fieri postulauit. ⁊ extūc heremū intrasset nisi carnis infirmitas obstetisset. Sed cū cesares decreuissent: vt veteranoz filij p̄o patribus militaret martinus cū esset annoz. xv. ad militandū v̄gec vno tñ p̄tentus seruo. cui tñ martin⁹ seruiēs sepius ministrabat. ⁊ calciamenta detrahebat atqz tergebat. Quodā h̄yemali tpe p̄ portam ambianensū transiens. pauperē quendā nudū obuuium habuit qui cum a nullo elemosinā accepisset. martinus hūc sibi seruātū intelligēs. arrepto ense clamidē que sibi tñ supererat diuidit. ⁊ partē pauperi tribuēs reliqua rursus induitur. Sequenti igitur nocte ch̄istū clamidis sue parte qua pauperem t̄xerat vestitū vidit. ipsumqz ad circūstantes angelos sic loquentē audiuit. Martin⁹ adhuc cathecumin⁹ hac me veste p̄terit. Unde vir sanct⁹ non in gl̄iam elatus: sed dei bonitatē cognoscēs

cum esset annoz. xvij. baptisari se fecit. ⁊ adhuc ad instantiā tribuni sui q̄ tpe sui tribunat⁹ expleto se seculo abenūciatur. p̄mittebat. p̄ biennium militauit. Interea irruētib⁹ intra gallias barbaris. iulianus cesar p̄tra eos pugnat⁹ pecuniam militib⁹ erogauit. At martin⁹ nolēs deinceps militare donatiuū recipe noluit sed cesari dixit. Xpi ego miles sum: pugnare mihi nō licet. Indignat⁹ iulianus dixit qd non religionis gr̄a sed metu belli imminētis militie renūciaret. Cui martin⁹ intrepidus respondit. Si hoc ignaue nō fidei ascribitur: crastina die ante aciem inermis astabo. ⁊ in nomine xpi signo crucis nō clipeo protectus aut galea. hostiū cuneos penetrabo secur⁹. Unde custodiri iubet. vt inermis vt dixerat barbaris obijceretur. Sed die sequēti hostes legationē miserunt sua omnia seqz dantes. Unde nō dubium est meritis sancti viri talē victoriā sine sanguine datā esse.

Exinde relicta militia ad sanctū h̄lariū pictauesem ep̄m p̄xit: ⁊ ab eo accolit⁹ ordinatus monetur a dño p̄ soporē vt parētes suos adhuc gentiles visitaret. P̄fect⁹ igitur: multa aduersa passurum se esse p̄dixit. Nam inter alpes incidit in latrones. Cūqz vnus securim in caput ei⁹ vibrasset: itum ferietis dextre sustinuit alter. Vincitū post tergū manib⁹ vni eoz custodiē dus traditur. Percunctāti vero latroni an timuisset. r̄ndit nūqz se ita fuisse securū: qz sciret misericordiam dei maxime in temptationib⁹ assuturam. Incipiensqz latroni p̄dicauit. ⁊ ipm ad fidem xpi p̄uertit. Qui martinum ad viam reducens: laudabilem postmodum vitam duxit.

Tum aut mediolanū p̄terisset. diabolus in humana specie sibi obui⁹ fuit. ⁊ quo tenderet requisuit. Cui cū r̄ndisset se quocumqz dñs vocaret tendere. ille ait. Quocumqz ieris diabolus tibi aduersabitur. Cū aut martin⁹ sibi r̄ndisset. dñs michi adiutor est. nō timebo quid faciat michi homo. statim ille euauit. Itaqz m̄ez p̄uertit. pater vero in errore p̄mansit. Sed cū heresis arriana p̄ totū orbem pullularēt. ⁊ ille penes solus obsisteret. publice cefus ⁊ de ciuitate eiecit. mediolanū rediit. ⁊ ibi sibi monasteriū statuit. S̄z inde ab arrianis eiectus. ad insulam gallinariam cū vno solo p̄bitero p̄xit: vbi eleboz gramē venenatū inter alias herbas in cibū sumpsit. ⁊ vicinam mortē sentiēs omne piculū ⁊ dolorē virtute orationis fugauit.

Audiēs vero qd beat⁹ h̄larius de exilio rediret. obuiam ei p̄fectus est. ⁊ iuxta pictaui monasteriū ordinauit. Ubi cū quēdā adhuc cathecuminū h̄fer: parūper a monasterio

discedens et rediens repperit eum sine baptismo defunctum. Quē in cellā ducens. et super corpus se prosternēs ipsum sua orōne ad vitā pūstinā reuocauit. Idem fere homo referre p̄sueuit q̄ dū super eum data sentētia obscuris locis deputat⁹ fuisset. per duos angelos iudici est suggestū hūc esse pro quo martin⁹ oraret. Iussum ē igit̄ ut ip̄os duos reduceret. et martino viū redderet. Aliū insuper qui laqueo vitā finierat. vite restituit. **T**erū cū plebs thuronica ep̄o careret ip̄m plurimū renitētē sibi ordinari petijt. Quidā aut̄ ex ep̄is q̄ p̄nerat: eo q̄ deformis esset habitu et vultu despicabilis resistebat. Inter quos p̄cipuus fuit quidā noīe defensor. Sed cū lector tūc deesset. quidam accepto psalterio primū quē inuenit psalmū legit vbi versus hic erat. Ex ore infantū et lactentū p̄fecisti laudē: ut destruas inimicū et defensorē. Et sic ille defensor est ab omnib⁹ p̄futatus. Ordinar⁹ itaq̄ ep̄s cū ppli tumultū nō ferrer: duob⁹ fere milibus extra vires monasteriū p̄stituit. vbi cū .lxxx. discipulis in multa abstinentia vixit. Nam ibi vinū nemo biberat: nisi quē infirmitas coegisset. Mollior: habit⁹ ibi pro crimine erat. Plurime ciuitates de his ep̄os eligebant. **C**um quidam sub nomine martiris coleret. et a martino nil de ei⁹ vita vel merito inueniri posset. quadam die super sepulcrum stans orauit dñm ut q̄s esset vel cui⁹ meriti indicaret. Cōuersus ad leuā: vidit vmbriā nigerrimā stare. Qui a martino adiurat⁹: dixit se latronem fuisse. et ob scelus percussus esse. p̄tinuo igitur martinus altare destrui p̄cepit. **L**egitur quoq̄ in dialogo seueri et galli discipulorū sancti martini vbi multa suppleta sunt que in ei⁹ vita seuerus dimiserat: q̄ martin⁹ quodā tpe valentinianū imperatorē pro quadā necessitate adijt. Sed ille sciēs eū velle petere qd̄ ipse volebat dare. fores palaciū sibi claudi fecit. At martin⁹ semel et iterū passus repulsam. cilio obuolut⁹ et cinere p̄sperfus. per vnā hebdomodā cibū pot⁹ abstinentia maceratur. Tūc monēte angelo ad palaciū venit. et nullo sibi p̄hibēte ad imperatorē vsq̄ puenit. Quē cū venientē videret iratus q̄ fuisset aditus: ei assurgere noluit donec sellam regiā ignis operiret. et ipsum imperatorē a parte posteriori ignis succenderet. Tūc sc̄tō martino irat⁹ assurgēs. virtutē diuinā se sensisse p̄fessus est. multūq̄ ip̄m complectēs sibi omnia anteq̄ rogaret p̄cessit. multaq̄ munera obtulit sed martin⁹ nō accepit. **I**n eodem quoq̄ dialogo legitur quāsi terciū mortuū suscitauit. Cum em̄ quidā iuuenis defunct⁹ fuisset et mater p̄

resuscitatione filij beatum martinū lachrimis exoraret. iste in medio cāpi vbi erat innumerabilis multitudo gentiliū genua flexit. et cunctis videntib⁹ puer surrexit. Quap̄: propter omnes illi gentiles ad fidem christi p̄uersi sunt. **E**idem quoq̄ viro sancto obediebant etiam insensibilia. vegetabilia. et irrationabilia. Insensibilia: sicut ignis et aqua. Nam cum in quodā pbano ignem misisset. in domo p̄ima adherente agente vento flamma ferebatur. Tūc martin⁹ super tectum dom⁹ ascendēs obuuium se aduenientibus flammis inseruit. **M**ox p̄tra vni venti flamma torques. ut p̄slicet⁹ quidā compugnantū inter se elementorū videret. **N**am uis etiam quedā cum periclitaret. ut in p̄dicto dialogo legit. quidā negociator: necdum christianus exclamauit. Deus martini eripe nos. et statim trāq̄litas magna secessit. **S**ilr vegetabilia. Nam cum in quodā loco templū antiquissimū diruisset. et arbore p̄mi diabolo dedicatā veller excidere. obfistentibus rusticis et gentib⁹ vnus eorū dixit. Si de deo tuo fiduciam habes: nos hanc arbore succedemus. et tu eam suscipe. et si tecū est deus tuus ut dicas euades. Quo annuente. succise arbori. et iam versus eum ibidē ligatū cadenti signū crucis opposuit. et in aliam partē rediēs rusticos qui in tuto loco erāt fere oppressit. Qui viso miraculo ad fidē p̄uersi sunt. **I**rrationabilia quoq̄ animalia sibi pluries obedierūt sicut legit in p̄dicto dialogo. Cum em̄ canes lepūculū insequētes vidisset. impauit canib⁹ ut animal insequi desisterēt. **M**ox illi p̄stiterūt et quasi vincti in suis vestigijs fixi manserunt. **S**erpens etiam quidā cū fluiū quendam narranto transiret. martin⁹ ait ad serpentē. In noīe dñi iubeo te redire. **M**ox se ad verbū sancti reuertit. et in ripā aliā transmeauit. Et ingemiscens martin⁹ ait. Serpētes me audiūt. et hoīes non audiūt. **L**anis silr quidā cum in quēdam ex martini discipulis larraret: ille ad eum p̄uersus ait. In noīe martini iubeo te obmutescere. **L**anis p̄tinuo obmutuit ac si linguam habuisset abscisaz. **D** fuit aut̄ beatus martinus multe humilitatis. Nam lep̄osus quendā cunctis horribilē parisius obuuium habēs ipsum oscular⁹ est atq̄ bñdixit. statimq̄ mundatus est. In sacratio quoq̄ residens nunq̄ cathedra vsus est. Nam in ecclesia nō vnq̄ eum sedere p̄sperit. Sed ebat aut̄ in sellula rustica quas tripodes vocāt. **M**ulte dignitatis. Quia par aplis dicit⁹ est. et hoc p̄pter grām spūs sancti q̄ in eū in specie ignis ad robur descēdit. sicut fuit in aplis. **U**n̄ et apli frequēter eū tanq̄ cō-

De sancto

martino

parem visitabant. Legitur enim in predicto dialogo quod quadam vice dum martinus in cella solus sederet. et seuerus et gallus eius discipuli pro foribus expectarent. subito mirabili concussio horrore. presens in cella audiuit insimul colloquentes. De quo cum postmodum martinum requisissent. ille ait. Dicam vobis. Sed vos queso nulli dicatis. Agnes. reclusa et maria ad me venerunt. Nec tamen illa die. sed sepius ab eis confessus est visitari. Et petrum et paulum apostolos a se sepe videri prohibuit. **M**ulte iusticie. Cum enim ab imperatore nomine maximo inuitatus fuisset. et martinum proculum primo fuisset oblatum. sperantibus cunctis ut post se regi tribueret. presbitero suo dedit. nullus estimans dignior esse qui post se deberet bibere. et indignum iudicans si aut regem aut regis proximos presbitero pretulisset. **M**ulte patientie. Tanta enim in omnibus patientiam seruabat quod cum esset summus sacerdos impune sepe a clericis ledebat. nec a sua eos propter hoc charitate repellebat. Nemo illum unquam vidit iratum. nemo merentem. nemo ridentem. Nunquam in illius ore nisi christus. nunquam in illius corde nisi pietas. nisi pax. nisi misericordia inerat. Legitur quoque in predicto dialogo quod dum martinus quadam vice in veste bispidam. nigro et pedulo pallio circumtectus super asellum procederet. equis de praeveniens expauesfactis. milites in terram saltu precipiti se dederunt. et martinus arripientes graueriter verberauerunt. Ille autem quasi mutus cedentibus terga prebebat. Sed magis illi subrebant. eo quod ille quasi non sentiens verbera illata pretereire videre. Proterius autem anialia adeo humo fixa permanebant. ut quantificumque flagellata velut saxa moueri non possent. quousque ad martinum redeuntes. et peccatum suum quod ignoranter in eum commiserant profiteres. ille eis licentiam dedit. et gradu parato anialia proceperunt. **M**ulte assiduitatis in oratione. Quia ut in legenda sua dicitur. Nunquam unquam horum momentum preterijt. quo non aut orationi. aut lectioni incumberet. Inter legendum tamen et operandum nunquam animam ab oratione laxabat. Nam ut fabris ferrariis motus est qui inter operandum pro quodam laboris leuamine incudem feriunt: ita martinus dum aliquid ageret sepe orabat. **M**ulte austeritatis in seipso. Refert enim seuerus in epistola ad eusebium quod cum martinus in quadam villam sue diocesis venisset. et clerici lectum sibi plurimo stramine preparassent: ille ibidem requiescens. insuetam molliem prohorrescit quippe qui nuda humo uno tantum cilicio super periecto cubare consueuerat. Itaque permotus iniuria surgens stramentum omnem proiecit. et se super nudas humum collocauit. Circa media vero nocte tota illa

palea igne accenditur. et martinus excitatus dum exire temptaret sed nequirit ab igne capitur. et etiam vestimenta videntur. Rediens vero ad solitum orationis profugium. et crucis emittens signaculum. in medio ignis intactus permansit. et flammam sensit roan-tes quas male expererant videntes. Monachi igitur excitati percurrunt. et martinum quem iam presumptum pertrabant de medio flammam illesum educunt. **M**ulte compassionis erga delinquentes. Quia omnes volentes penitere. compassionis sinu recipiebat. Nam et cum diabolus martinum reprehenderet cur semel lapsos ad penitentiam reciperet: eidem respondit. Si tu ipse o miserabilis ab hominum infestatione desisteres. et te factorum tuorum peniteret. ego tibi prosum in domino christi misericordiam pollicerer. **M**ulte pietatis erga pauperes. Legitur in predicto dialogo quod martinum in quadam festiuitate ad ecclesiam tendentem. pauper quidam nudus secutus est. Martinus autem archidiacono precepit ut egentem vestiret. Sed cum hoc ille facere distulisset. ingressus martinus secretarium tunicam suam illi tribuit. et primo abscedere iussit. Cum ergo archidiaconus moneret ut ad solennia peragenda prederet. ille de se loquens respondit se ire non posse: donec pauper vestem accipiat. Archidiaconus vero non intelligens: quod cum extrinsecus cappa tectus esset: ipsum nudum interius non videbat. pauperem non adesse causatur. At ille inquit. Mihi festis deferatur: et pauper non deerit vestitus. Compulsus ille ad forum vadit. et quinque argenteis tunicam vilem et curtam que dicitur penula quasi penam nulla rapiceno. ante pedes martini iratus proiecit. Quam ille secreto induit. cuius manice usque ad cubitum et longitudo usque ad genua predebantur. Et sic missam celebraturus preceperit. Dum autem missam celebraret. globus igneus super caput eius apparuit: et a multis ibidem visus fuit. ob hoc par apostolis dicitur. Huic autem miraculo addit magister iohannes belth. quod cum in missa manus ad deum ut motus est leuaret. manicis lineis retro labentibus cum nec brachia eius essent grossa nec multum carnosa. nec prefata tunica prederetur nisi usque ad cubitum remanserunt eadem brachia nuda. Tunc miraculose torques aurei et gemmati deferuntur angelis. et brachia deceter operiunt. **M**ultum etiam tonsam quadam vice aspiciens euangelicum inquit mandatum ista compleuit. Duas tunicas ista habuit. et unam non habuit largita est. Ita et vos inquit facere debetis. Multe preteritis erga demones expellendis. Sepe enim ipsos demones ex hominibus expulit. Legitur etiam in predicto dialogo quod quedam vacca a demone agitata. cum

ubiq; sciret et multos p̄deret et versus martinū
 et socios suos in itinere turbunda p̄curreret. ille
 manu eleuata ipsam sistere iubet. Qua immobili
 p̄stāte: vidit demonē dorso illi insidentē. Quē
 increpās discede inquit funeste de pecude. et inno
 xiū aīal agitare desiste. Quo p̄tinēd. scedēte. vac
 ca ad ei⁹ pedes p̄sternit. et ad ei⁹ imperiū cū omni
 mansuetudine ad gregē suū reuertitur. **M**ul
 te subtilitatis erga eos p̄gnoscedos. demones em̄
 sibi ita p̄picabiles reddebātur. vt aperte ab ipso
 sub quacūq; imagine viderētur. Nam interdū de
 mones in iouis p̄sonaz plurimūq; mercurij. aliqñ
 veneris v̄l minerve trāfiguratos se eius vultib⁹
 offerebāt: quos ille oēs suis noibus increpabar.
 Mercuriū maxie patiebat infestū. Jovē brutum
 atq; hebetē esse dicebat. **Q**uadā etiā vice dia
 bolus in forma regis purpura et diademate et au
 reis caligis ornar⁹. sereno ore. letaq; facie sibi ap
 paruit. Cūq; diu ambo tacuissent: agnosce inq̄t
 martine quē colis X̄ps ego sum descensur⁹ ad ter
 ras prius me manifestare tibi volui. Ad hoc cum
 adhuc martin⁹ admirās taceret. rursus ait. Mar
 tine cur dubitas credere cū me videas? X̄ps ego
 sum. Tūc ille a sp̄sancto doct⁹ ait. Dñs ihs x̄ps
 nō se purpuratū. nec diademate reuolūtū ventu
 rum esse p̄dixit. Ego x̄pm nisi in cohabitū et for
 ma qua passus est: nisi crucis stigmata p̄ferentem
 venisse nō credā. Ad hanc vocē ille disparuit. et to
 tam cellam fetore cōpleuit. **M**artin⁹ igit
 obitum suum longe ante p̄sciuit quē etiā fratri
 bus reuclauit. Interea canda.ensem dioecesim cā
 sedande discordie visitauit. Pergens ergo vidit
 mergulos in flumine piscib⁹ insidiātes et quosq;
 capiētes. forma inq̄t hec demonū est. Insidiātur
 incautis. capiūt nesciētes. capros deuorāt. satura
 ri nequeūt deuoratis. Impar igit vt relicto gurgite
 desertas peterēt regiones. Stratimq; grege scō
 mōres siluāsq; petierūt. **I**n illa igit diocesi ali
 quādiu cōmoratus. virib⁹ corpis cepit destitui. et
 discipulis indicat se iam resoluti. Tunc omnes flen
 tes. cur nos inquit pater deseris. aut cui nos de
 solatos relinqs? Inuadent em̄ gregē tuū lupi ra
 paces. Et ille eoz mor⁹ p̄ca. bus fletibusq; flens
 quosq; sic orauit. Dñe si adhuc p̄p̄o tuo sum ne
 cessari⁹: nō recuso laborē. fiat volūtas tua. Dubi
 tauit em̄ penē qd mallet: qz ne hos deserere. nec
 a x̄po volebar diuti⁹ separari. Itaq; cū aliquādiu
 molestia febriū teneret. et a discipulis suis rogare
 tur vt in lectulo suo vbi in cilicio et cinere decum
 bebat stramentū aliqđ poneretur. nō deceat inq̄t

filij christianum nisi in cinere et cilicio mori. Ego
 si vobis aliud exemplum relinquo: ipse peccavi.
 Oculis ac manibus in celū sp̄ intentus: inuictū ab
 orōne spiritū nō relaxabat. Et cū supinus semper
 iaceret. et a p̄sbyteris rogaret vt corpusculū mu
 tatione lateris releuaret. sinite me inq̄t fratres si
 nite celū poti⁹ respicere q̄ terrā vt sp̄s ad dñm di
 rigat. Et hec dicens vidit diaboluū assistere. Quid
 hic inquit astas cruenta bestia? Nichil in me fune
 stum r̄ p̄t̄ies. abrae me sinus recipiet. Et in hac
 voce sub archadio et hononio. qui ceperunt circa
 annū dñi. cccc. lxxij. vite eius. lxxi. sp̄m deo red
 didit. Ultraq; ei⁹ tanq̄ iam glorificatus resplen
 duit: ac chorus angeloz ibidem p̄cines a multis
 auditus fuit. **A**d eius transitū pictaui sicut tu
 ronici p̄uenerunt. ubiq; magna alericat. o oira est.
 Dicebat em̄ p̄t̄i t̄i. Noster est monachus. nos re
 qui in⁹ cōmendatū. Quibus illi. Uobis est abla
 tus: nobis a deo donat⁹. Nocte igit media pictaui
 ui oēs penit⁹ sop̄iūt. et sic a thuronicis p̄fene
 strā eiecit. p̄ligerim nauigio ad vrbē thuronicaz
 cū gaudio deportat⁹. **B**eat⁹ autē seuerinus colo
 niensis ep̄s cum die dñica loca sancta post matuti
 nas more solito circūiret. illa hora qua vir sanct⁹
 obiit angelos cantātes in celo audiuit. Vocansq;
 archidiaconū interrogat si aliquid audiret. Et cū
 se nil audire diceret. et archiep̄s vt diligenter au
 scultaret moneret. cepit sui sum colū extendere.
 aures erigere. et sup̄ summis articulis baculo su
 stante stare. Sed da archiep̄s p̄ eo orasset qual
 dam in celo voces audire se dixit. Cui archiep̄s
 Dñs meus martin⁹ est q̄ migravit e mūdo. et nūc
 angeli cum in celum deferūt. Demones autē affue
 runt qui eum retinere voluerūt: sed nichil suum
 in eo reperientes p̄fusi recesserūt. Archidiaconus
 igitur diē et horā notauit. et tūc martinū migrasse
 cognouit. Seuerus etiā monach⁹ qui vitam eius
 ser. p̄sit cū post matutinas leuiter obdormisset. si
 cur ipse in quadā epla testatur. Sanct⁹ martinus
 albis indut⁹. vultu igneo. stellat⁹ oculis. crine
 purpureo. tenēs librū in manu dextra. quē de vi
 ta ei⁹ eidē seuer⁹ scripserat. eidē apparuit. Cūq;
 post b̄ndictionē in celū p̄scēdere ipsum videret. et
 cū eo ascēdere cuperet: euigilauit. Post hoc autē
 nuncijs veniētib⁹. eadē nocte sanctū martinū mi
 grassē audiuit. **E**o quoq; die sanct⁹ ambro.
 mediolanensis ep̄s missam celebrās sup̄ altare in
 ter p̄phetiā et eplāz obdormiuit. Et cū nullus eū
 excitare p̄sumeret. et subdiacon⁹ nisi ipso inuē
 te eplāmi non auderet legere. transactis duarum

De sancto

Briccio

vel trium horarum spacio. excitauerunt eum dicentes. Jam hora preterijt. et populus valde lassus expectat iubeat dominus noster ut clericus epistolam legat. Ad quos ille. Nolite turbari. frater enim meus martinus ad deum migravit. et ego eius funeri interfui et obsequium prebui sed ultimam orationem vobis excitatis explere non valui. Tunc illi diem et horam notantes inuenerunt sanctum martinum tunc migrasse ad celum. Cappam eius. ut ait magister iohannes belectus. reges francie in preliis portare soluerunt. Unde ipsi cappae custodes cappellani dicebantur. Post mortem autem eius anno. lxxij. cum beatus perpetuus eius ecclesiam magnifice ampliaffet. et in eam corpus eius transferre vellet. semel et bis et tercio ieiunijs et vigilijs insistens. sepulcrum eius nullatenus mouere potuerunt. Cumque vellent dimittere quidam senex pulcherrimus eis apparuit dicens. Usquequo tardatis Non videtis sanctum martinum paratum iuuare vos si manus apponitis? Tunc ille cum eis manus supposuit et cum summa velocitate sepulcrum leuaueit. et in loco ubi nunc colitur posuerunt. Senex autem ille post hoc nusquam comparuit. Hec translatio in mense iulij celebratur. Refert odo abbas cluniacensis. quod tunc omnes capane in omnibus ecclesijs nullo tangere pulsabantur. et omnes lampades diuinitus accendebant. Fertur quoque quod tunc duo socij erant quorum vnus erat cecus et alter pertractus. Cecus autem pertractum ferebat. et pertractus ceco viam demonstrabat. Sicque talis medicina res multa pecuniam acqreabant. Audiens vero quod ad corpus sancti martini multi sanabatur infirmi cum in translatione eius corpus extra ecclesiam processionaliter duceret. timere ceperunt ne predictum corpus iuxta domum ubi manebat duceret. et sic ipsi forsitan curarentur. Nolebant enim sanitatem sequi. ne deperiret materia questus sui. Quapropter de illa strata fugientes se ad aliam transferre per quam corpus nequaquam duci poterat. Dum ergo fugerent corpus eius ex improviso. primum obtinuerunt. Et quod deus multa bona prestat inuitis. ambo pro eorum voluntate continuo sunt curati. licet de hoc plarimum tristaretur. Ambrosius autem de sancto martino sic ait. Beatus martinus propheta erroris templa destruxit. vexilla pietatis erexit. mortuos suscitauit. ab obsessis corporibus demonia seua exclusit. ac varijs laborantes languoribus salutis remedio subleuant. Qui ita perfectus inuentus est ut christum texisset in pauperum veste quam egenus acceperat mundi dominum induisset. O felix largitas qua diuinitas operitur. O claudis gloriosa diuinitas que militem rexit et regem. O inestimabile donum quod vestire meruit diuinitatem. De

gne huic domine confessionis tue premia contulisti. Digne ei arrianorum subiucuit feritas. Digne amore martiri persecutoris tormeta non timuit. Quid erit pro oblatione integri corporis recepturum qui pro quantitate vestis erigere deus vestire meruit: et videre? Sic sperantibus contulit medicinam: ut alios supplicat nominibus. alios visu saluaret.

De sancto Briccio dxiii

Briccius sancti martini diaconus. eiusque plurimum emulus multa eidem sancto puicia inferebat. Nam cum quidam pauper martinum requireret. dixit ei briccius. Si illud delirum queris: prospice eminens. ille est enim qui quasi amens celum respicit. Cum igitur pauper a martino quod petierat accepisset. vir sanctus briccium ad se vocans dixit. An ego tibi delirum video? briccius? Quod cum ille pre verecundia se dixisse negaret. ait martinus. Nonne aures meae ad os tuum erant quibus haec eminens loquebaris? Amen dico tibi quod a domino obtinui ut michi in episcopatu succedas: sed scias multa te in episcopatu aduersa passurum. Quod briccius audies irridebat dicens. Nonne verum dixi istud delirum esse. Post mortem igitur sancti martini briccius in christum est electus. Qui deinceps orationi vacabat. Et licet adhuc superbus in corpore castus erat. Anno autem episcopatus sui. xxx. mulier quaedam religiose vestraeque eius vestimenta lauabat procepit et filium peperit. Tunc omnis populus cum lapidibus in eius ianuam congregatus est dicens. Diuinitate sancti martini luxuria tua dissimulauimus: sed iam nequaquam pollutas manus osculari valeamus.